

Косова Тетяна Дмитрівна,
д.е.н., професор,
завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Долгих Анастасія Вадимівна
здобувач вищої освіти
Національний авіаційний університет, м. Київ.

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ БЮДЖЕТНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Анотація. Проаналізовано зарубіжний досвід комерціалізації освіти. Розроблено пропозиції із комерціалізації освітньої діяльності в системі фінансового менеджменту вітчизняних бюджетних закладів освіти.

Ключові слова: комерціалізація, освітня діяльність, фінансовий менеджмент, бюджетні заклади освіти.

Прийняття у 2010 році Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі створило підґрунтя для поширення в ньому ринкових відносин.

Під комерціалізацією розуміється перетворення знань у товар на основі проникнення ринкових відносин в діяльність закладів освіти. Із соціально-економічної точки зору вона має як переваги, пов'язані зі зростанням обсягів фінансових ресурсів у розпорядженні закладів освіти, так і недоліки – порушення принципу соціальної справедливості і сприяння елітизації освіти, закріпленню соціальної нерівності тощо [1, с. 95].

На зарубіжних ринках освітніх послуг домінує ринковий менталітет, а роль держави у формуванні освітньої політики знижується. Це дозволяє зміцнити освітню і фінансову конкурентоспроможність дослідницьких університетів за рахунок отримання замовлень від міжнародних фінансово-промислових груп, приватного бізнесу і банків, які супроводжуються високими доходами. Проте зворотнім боком медалі є уповільнення процесу гуманізації вищої освіти та збереження у ній соціальної нерівності. Визнаючи вразливість підприємницьких університетів через ризик деформації з боку приватних бізнес-структур, слід також визнати існування ризику етатизму для державних університетів через нав'язування влади держави та її ідеології.

В українських умовах комерціалізація освіти ще не конституїрована, тому оцінити її переваги і вади достатньо складно. Очікується, що вона здатна надати поштовх для розвитку нових видів і технологій освітньої діяльності, нових форм навчання, створити нові можливості для набуття здобувачами фахової передвищої освіти знань, навичок, вмінь, компетенцій, підвищення та гарантії якості освітніх послуг. Однією із форм комерціалізації в українських умовах є розвиток університетів, коледжів і технікумів приватної форми власності, які готують здобувачів освіти на основі контактів із фізичними та

юридичними особами. Стратегічним завданням комерціалізації є зниження плати за навчання для забезпечення доступності недержавної освіти для широких верств населення; неприпустимість формування псевдоосвітніх цінностей; забезпечення невіддільності сприйняття освітніх послуг як товару та інтелектуальних змагань в процесі їх споживання; збереження якості освіти; забезпечення тісного взаємозв'язку науки, освіти і виробництва, усунення диспропорцій на ринку праці.

Таким чином, Україні необхідно докорінно змінити інституціональну структуру освітнього ринку, розробити прозорі фінансово-економічні механізми цільового накопичення та адресного використання коштів, необхідних для реалізації в повному обсязі конституційних прав громадян на освіту на основі оптимального поєднання бюджетних та позабюджетних джерел її розвитку.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Кльов М. В. Комерціалізація вищої освіти: характерні риси та тенденції розвитку. *Грані*. 2014. № 5. С. 85-91.